

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-115>

УДК 657

АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙНИ

ANALYSIS OF CASH FLOWS OF TRANSPORT AND LOGISTICS ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF WAR

Воробець Євген Олександрович

здобувач вищої освіти,

Державний торгово-економічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-6253-3672>**Парасій-Вергуненко Ірина Михайлівна**

доктор економічних наук, професор,

Державний торгово-економічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6506-6965>**Vorobets Yevhen, Parasii-Verhunenko Iryna**

State University of Trade and Economics

Аналіз грошових потоків транспортно-логістичних підприємств у контексті воєнного конфлікту є ключовим аспектом фінансового управління в умовах нестабільності. У контексті війни, транспортно-логістичні підприємства стикаються зі складними викликами, що вимагають від них ретельного контролю та управління грошовими потоками. Аналіз грошових потоків у таких умовах дозволяє підприємствам ефективно реагувати на зміни в економічному та політичному середовищі та забезпечувати фінансову стабільність. Ключові аспекти аналізу грошових потоків під час війни, такі як розширений обсяг аналізу, детальна сегментація, використання передових методів прогнозування, регулярність проведення аналізу, інтеграція з іншими фінансовими показниками, вдосконалення систем звітності та процесів управління ліквідністю є основою ефективного функціонування підприємства транспортно-логістичної інфраструктури. Розуміння та адекватна реакція на грошові потоки є вирішальними для забезпечення життєздатності та успішної діяльності транспортно-логістичних підприємств в умовах військових дій. Аналіз грошових потоків є необхідним інструментом для прийняття обґрунтованих рішень та забезпечення стабільності та конкурентоспроможності підприємств у непередбачуваних умовах. В умовах війни транспортно-логістичним компаніям доцільно більш уважно планувати та розподіляти грошові потоки. Ефективне управління грошовими потоками включає мінімізацію ризиків, збільшення ліквідності та оптимізацію витрат. Компанії можуть розглядати можливості диверсифікації постачальників та маршрутів, використання фінансових інструментів для зменшення валютних ризиків, а також впровадження стратегій управління кредитними ризиками. Крім того, важливо підтримувати постійний моніторинг грошових потоків і реагувати на зміни у внутрішній та зовнішній середовищах.

Ключові слова: транспортно-логістичні підприємства, грошові потоки, аналіз.

Analysis of cash flows of transport and logistics enterprises in the context of military conflict is a key aspect of financial management in conditions of instability. In the context of war, transport and logistics enterprises face complex challenges that require them to carefully control and manage cash flows. Analysis of cash flows in such conditions allows enterprises to effectively respond to changes in the economic and political environment and ensure financial stability. Key aspects of the analysis of cash flows during wartime, such as an expanded scope of analysis, detailed segmentation, the use of advanced forecasting methods, regularity of analysis, integration with other financial indicators, improvement of reporting systems and liquidity management processes are the basis for the effective functioning of a transport and logistics infrastructure enterprise. Understanding and adequate response to cash flows is crucial to ensuring the viability and successful operation of transport and logistics enterprises in the context of military operations. Analysis of cash flows is a necessary tool for making informed decisions and ensuring the stability and competitiveness of enterprises in unpredictable conditions. In the conditions of war, it is advisable for transport and logistics companies to plan and allocate cash flows more carefully. Effective cash

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

flow management includes minimizing risks, increasing liquidity and optimizing costs. Companies may consider diversifying suppliers and routes, using financial instruments to reduce currency risks, and implementing credit risk management strategies. In addition, it is important to maintain constant monitoring of cash flows and respond to changes in internal and external environments. Analysis of cash flows allows the management of the enterprise to carry out rational planning of financial resources and make reasonable management decisions. In addition, it helps in risk management and determining the financial stability of the enterprise.

Keywords: transport and logistics enterprises, cash flows, analysis.

Постановка проблеми. Транспортно-логістичні підприємства в Україні відіграють важливу роль у забезпеченні ефективності та стійкості економіки в умовах воєнного конфлікту. Їхні дії спрямовані на забезпечення безперервного руху товарів та послуг, що є вирішальним для забезпечення важливих потреб населення та підтримки функціонування підприємств. Транспортна і логістична інфраструктура дозволяє забезпечити постачання ресурсів, військової техніки та гуманітарної допомоги в райони конфлікту. Крім того, вони сприяють розвитку міжнародної торгівлі та забезпечують інтеграцію України в глобальну економіку.

Ефективне управління грошовими потоками транспортно-логістичних підприємств є важливою складовою в умовах війни. Забезпечення стабільності фінансового стану, оптимізація витрат та збільшення прибутковості стає пріоритетом. Спрямування коштів на критичні сфери, такі як забезпечення безпеки та надійність поставок, є важливим для збереження бізнесу в умовах конфлікту. Крім того, розробка стратегій ризик-менеджменту та постійний моніторинг фінансових показників допомагають підприємствам в уникненні потенційних загроз і збереженні конкурентоспроможності в негативних умовах війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Розгляд наукових праць в рамках даної тематики дозволив визначити дві групи науковців: ті котрі займалися дослідженнями управління грошовими потоками на підприємствах (Дорош О. І., Пліш І. В., Кошельок Г. В., Грінченко Р. В., Налукова Н., Кулина Г., Панасюк, О. В., Мазанович І. С., Парасій-Вергуненко І.М., Поддєрьогін А. М., Старостенко Г. Г.), та ті, котрі досліджували вплив військових дій на діяльність транспортно-логістичних підприємств України на сучасному етапі (Гудзь Т. П., Єгоричева С. Б., Литвинюк М. В., Дейнека Д., Кулаков, С. Ю., Калембет А. В., Подкопова Д. Є.).

Постановка завдання. Метою даної наукової статті є виділення ключових завдань щодо оптимізації процесів управління гро-

шовими потоками транспортно-логістичних підприємств України в умовах повномасштабного вторгнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із вагомих факторів, що визначають фінансове становище підприємства, його життєздатність є грошові кошти. Значущість та роль грошей на рівні підприємства обумовлює доцільність їх окремого детального дослідження, визначення стратегії та тактики управління їхнім формуванням та використанням. На сьогодні є певні дискусійні питання серед науковців та практиків щодо розуміння сутності цього поняття та удосконалення їхнього аналізу [7].

Відповідно до дослідницької проблематики даної наукової статті існує необхідність розкриття сутності категорії грошовий потік підприємства відповідно до уявлень сучасних вчених-економістів (табл. 1).

Узагальнююче вищенаведене можна визначити, що грошовий потік підприємства - це фінансовий показник, який відображає рух грошових коштів від надходжень до витрат протягом певного періоду. Це ключовий елемент фінансового управління, що визначає фінансову стійкість та ліквідність підприємства. Аналіз грошового потоку дозволяє ефективно планувати фінансові ресурси, забезпечувати своєчасну сплату зобов'язань та інвестувати в розвиток бізнесу.

В сучасній теорії та практиці всі грошові потоки підприємства можна розділити на три ключові групи (рис. 1).

Операційний грошовий потік – виникає в результаті основної діяльності підприємства, включаючи надходження від продажу товарів та послуг і витрати на оплату матеріалів, праці та інших витрат.

Інвестиційний грошовий потік – пов'язаний з інвестиціями у покупку, розширення чи модернізацію активів підприємства, таких як машини, обладнання або нерухомість.

Фінансовий грошовий потік – включає грошові операції, пов'язані з привласненням чи вибуттям фінансових ресурсів, наприклад, погашення кредитів, виплату дивідендів або емісію акцій.

Таблиця 1

Визначення категорії «грошовий потік» в працях вітчизняних науковців

Автор	Визначення
Дорош О. І., Пліш І. В. [3]	Грошовий потік – рух грошових коштів, що виникає з діяльності підприємства, включаючи надходження та витрати.
Кошельок Г. В., Грінченко Р. В. [4]	Грошовий потік – динаміка зміни грошових ресурсів, включаючи готівку, банківські рахунки та інвестиції.
Налукова Н., Кулина Г. [6]	Грошовий потік – переміщення фінансових засобів, що відображається у зміні грошових активів та пасивів підприємства.
Парасій-Вергуненко І. М. [8]	Грошовий потік є сукупністю розподілених у часі надходжень і виплат грошових коштів та їх еквівалентів, які створюються в процесі його діяльності.
Поддєрьогін А. М. [9]	Грошовий потік є сукупність послідовно розподілених у часі подій, які пов'язані з фактом зміни власника грошових коштів у зв'язку з виконанням договірних зобов'язань між економічними агентами.
Старостенко Г. Г. [10]	Грошовий потік є надходження і витрати грошових коштів в процесі здійснення господарської діяльності підприємства.

Джерело: побудовано авторами за [3; 4; 6; 8; 9; 10]

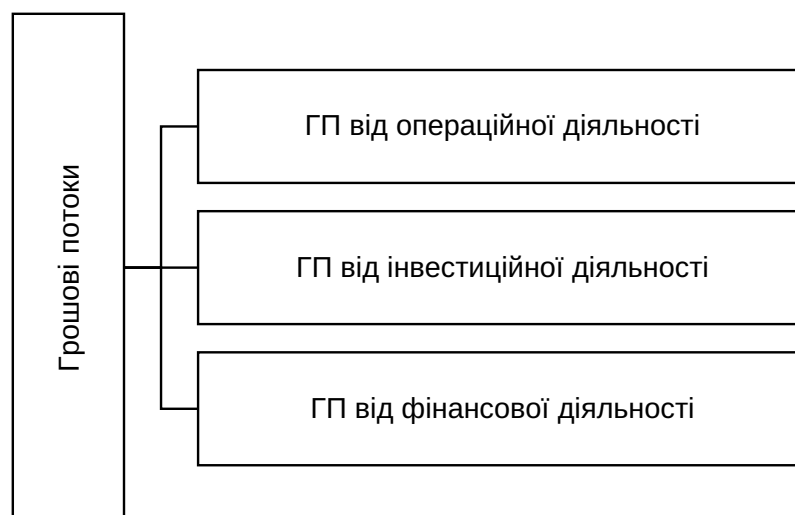

Рис. 1. Види грошових потоків підприємства

Джерело: побудовано авторами на основі [3; 4; 6; 7; 8; 9; 10]

Аналіз грошових потоків в управлінні підприємствами вважається ключовим елементом фінансового управління. Це необхідна практика, що допомагає підприємствам керувати своєю фінансовою стійкістю та ефективністю. Роль аналізу грошових потоків полягає у зборі, систематизації та оцінці всіх фінансових операцій, що відбуваються в межах підприємства протягом певного періоду часу.

Аналіз ГП дозволяє керівництву підприємства здійснювати раціональне планування фінансових ресурсів та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Він вказує на тен-

денції у руху грошових коштів, що допомагає ідентифікувати потенційні проблеми або можливості для покращення фінансової діяльності підприємства.

Крім того, це допомагає в управлінні ризиками та визначенні фінансової стійкості підприємства. Це важливо в умовах нестабільного економічного середовища або зміни умов ведення бізнесу, таких як військові конфлікти або економічні кризи. Загалом, даний аналіз є необхідною складовою фінансового управління підприємствами, оскільки він забезпечує не лише контроль за фінансовими ресур-

сами, але і відповідність стратегічним цілям і планам розвитку підприємства.

В той же час слід розуміти, що на сьогоднішній день якісний аналіз грошових потоків підприємств України ускладнений повномасштабним вторгненням РФ.

Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну суттєво погіршує поточний стан та розвиток транспортно-логістичних підприємств України. Воєнний конфлікт призводить до руйнування та пошкодження інфраструктури, що негативно впливає на можливості перевезень та логістичні маршрути. Збільшення ризику терористичних актів та небезпека для персоналу і майна підприємств також є серйозними проблемами [1–2; 5]. Крім того, воєнний стан порушує міжнародні торгові зв'язки, що може призвести до зменшення обсягів та рентабельності транспортно-логістичних послуг. Все це створює складні умови для функціонування та подальшого розвитку цієї галузі в Україні.

Таким чином можна визначити, що у зв'язку з війною, транспортно-логістичні підприємства України стикаються з низкою ключових проблем, що впливають на їх фінансово-економічну діяльність [1; 2; 5]:

- пошкодження інфраструктури – руйнування та пошкодження транспортної і логістичної інфраструктури внаслідок воєнних дій обмежує їхню здатність здійснювати перевезення;
- загроза безпеці – підвищений ризик терористичних актів та нападів створює загрозу для безпеки персоналу та майна підприємств;
- зниження попиту – військовий конфлікт призводить до зменшення обсягів торговельних операцій та підтримки попиту на логістичні послуги;
- збільшення витрат – підвищення витрат на забезпечення безпеки, ремонт та заміну зруйнованих активів підвищує загальні витрати підприємств;
- перешкоди в торговельних відносинах – порушення міжнародних торгових зв'язків та перешкоди в здійсненні зовнішньоекономічних операцій ускладнюють міжнародну логістику;
- зменшення інвестицій – військова нестабільність знижує інвестиційну привабливість та обмежує доступ до фінансових ресурсів для розвитку підприємств;
- негативний імідж – втрата довіри та негативний імідж у зв'язку з війною можуть

вплинути на репутацію та конкурентоспроможність підприємств.

Враховуючи дані проблеми існує необхідність реформування традиційних стратегій аналізу грошових потоків на підприємствах транспортно-логістичної галузі України, розглянемо запропоновані елементи стратегії в рамках даної статті (рис. 2).

Для більш ефективного управління грошовими потоками на підприємствах транспортно-логістичної галузі, пропонуються наступні процеси:

- розширений обсяг аналізу – розглянути не лише фактичний, а й прогнозований грошовий потік для кращого планування та управління;
 - більш детальна сегментація – розбити аналіз ГП на окремі сегменти для кращого розуміння джерел та напрямів використання;
 - удосконалені методи прогнозування – використовувати передові методи прогнозування, такі як аналіз чутливості, сценарний аналіз тощо, для більш точних прогнозів ГП;
 - регулярність аналізу – проводити аналіз ГП на регулярній основі для швидкої реакції на зміни та уникнення негативних наслідків;
 - інтеграція з іншими фінансовими показниками – поєднати аналіз ГП з іншими фінансовими показниками, такими як ефективність діяльності, забезпеченість капіталом, для комплексного управління підприємством;
 - вдосконалені системи звітності – розробити звітність, яка б краще відображала грошовий рух та дозволяла швидко виявляти проблемні пункти;
 - удосконалення процесів управління ліквідністю – розробити стратегії збереження ліквідності, включаючи резервні фонди та управління власними оборотними коштами, для забезпечення фінансової стабільності.
- Умови війни створюють складне середовище для транспортно-логістичних компаній, вимагаючи більшого контролю та уваги до ефективного управління грошовими потоками. Для оптимізації розподілу грошових потоків у таких умовах, компаніям рекомендується ретельно аналізувати свою фінансову ситуацію та здійснювати стратегічне планування. Важливо розглядати можливості диверсифікації постачальників та маршрутів, щоб зменшити ризики обмежень у перевезеннях та забезпечити більшу стабільність у грошовому потоці. Крім того, компанії можуть використовувати фінансові інструменти, такі

Рис. 2. Ключові елементи стратегії підвищення ефективності аналізу грошових потоків транспортно-логістичних підприємств України в умовах війни

Джерело: авторська розробка

як захисні операції на валютному ринку, для зменшення валютних ризиків. Важливо також розвивати стратегії управління кредитними ризиками та підтримувати ліквідність. Постійний моніторинг грошових потоків і гнучке реагування на зміни в економічному та політичному середовищі є ключовими елементами успішного управління грошовими потоками в умовах війни. Тільки завдяки цим стратегіям компанії можуть мінімізувати вплив військових конфліктів на їхню фінансову стійкість і забезпечити стабільність діяльності.

Висновки. Отже, підсумовуючи вище викладене, можна зробити такі висновки:

Грошовий потік підприємства - це фінансовий показник, який відображає рух грошових коштів від надходжень до витрат протягом певного періоду. Це ключовий елемент фінансового управління, що визначає фінансову стійкість та ліквідність підприємства. Аналіз

грошового потоку дозволяє ефективно планувати фінансові ресурси, забезпечувати своєчасну сплату зобов'язань та інвестувати в розвиток бізнесу.

Удосконалення аналізу грошових потоків підприємств транспортно-логістичної галузі України в умовах війни повинно включати розширення обсягу аналізу, детальну сегментацію, використання передових методів прогнозування, регулярність проведення аналізу, інтеграцію з іншими фінансовими показниками, вдосконалення систем звітності та процесів управління ліквідністю. Ці зміни сприятимуть покращенню управління грошовим потоком та підприємством в цілому, забезпечуючи більш точні та оперативні рішення, а також забезпечуючи фінансову стабільність та конкурентоспроможність підприємства.

В умовах війни транспортно-логістичним компаніям доцільно більш уважно планувати

та розподіляти грошові потоки. Ефективне управління грошовими потоками включає мінімізацію ризиків, збільшення ліквідності та оптимізацію витрат. Компанії можуть розглянути можливості диверсифікації постачальників та маршрутів, використання фінансових

інструментів для зменшення валютних ризиків, а також впровадження стратегій управління кредитними ризиками. Крім того, важливо підтримувати постійний моніторинг грошових потоків і реагувати на зміни у внутрішній та зовнішній середовищах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гудзь, Т. П., Єгоричева, С. Б., Литвинюк, М. В. (2023) Функціонування підприємств України в умовах війни: аналіз ситуації та економічні очікування. *Вісник економічний наук*, № 207–15.
2. Дейнека, Д. Особливості роботи транспортно-логістичних компаній в умовах воєнного стану. III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ЛОГІСТИКИ», 2023, м. Київ, 86–88.
3. Дорош, О. І., & Пліш, І. В. (2021) Планування грошових потоків на підприємстві. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*, (2), 6, 21–28.
4. Кошельок, Г. В., Грінченко, Р. В. (2020) Аналіз грошових потоків у системі управління підприємством. *Галицький економічний вісник*, 63(2), 231–242.
5. Кулакова, С. Ю., Калембет, А. В., Подкопова, Д. Є. (2023). Особливості формування логістичних витрат підприємств в умовах воєнного стану, 22–29.
6. Налукова, Н., Кулина, Г. (2020) Оцінка ефективності управління грошовими потоками підприємства. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації, (1), 49–58.
7. Панасюк, О. В., Мазанович, І.С. (2020). Удосконалення аналізу грошових потоків підприємства та їх оптимізація в процесі управління. *Приазовський економічний вісник*, 128133.
8. Парасій-Вергуненко І. М. (2016) Аналіз господарської діяльності: підручник. Київ : КНЕУ. 6–29.
9. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ : КНЕУ, 2005. 536 с.
10. Старостенко Г. Г., Мірко Н. В. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 224 с.

REFERENCES:

1. Hudz T.P., Yehorycheva S.B., Lytvyniuk M.V. (2023) Functioning of Ukrainian Enterprises in the Conditions of War: Analysis of the Situation and Economic Expectations [Funktsionuvannya pidpryyemstv Ukrayiny v umovakh viyny: analiz situatsiyi ta ekonomichni ochooivan]. *Visnyk ekonomichnykh nauk – Bulletin of Economic Sciences*, № XX, pp. 7–15.
2. Deyneka D. O. (2023) Features of Work of Transport and Logistics Companies in Conditions of Martial Law [Osoblyvosti roboty transportno-logistichnykh kompaniy v umovakh voyennogo stanu]. Organizatsiynyy komitet konferentsiyi, pp. 86–88.
3. Dorosh O. I., Plysh I. V. (2021) Planning of Cash Flows in the Enterprise [Planuvannya hroshovykh potokiv na pidpryyemstvi]. *Menedzhment ta pidpryyemnytstvo v Ukrayini: etapy stanovlennya i problemy rozvytku*, № 2, pp. 21–28.
4. Koshelok H. V., Hrinchenko R. V. (2020) Analysis of Cash Flows in the Enterprise Management System [Analiz hroshovykh potokiv u systemi upravlinnya pidpryyemstvom]. *Halyc'ky ekonomichnyy visnyk – Galician Economic Bulletin*, vol. 63(2), pp. 231–242.
5. Kulakova S. Yu., Kalember A. V., Podkopova D. Ye. (2023) Features of Forming Logistic Costs of Enterprises in Conditions of Martial Law [Osoblyvosti formuvannya lohistrychnykh vytrat pidpryyemstv v umovakh voyennogo stanu], pp. 22–29.
6. Nalukova N., Kulyna H. (2020) Evaluation of Effectiveness of Cash Flow Management of the Enterprise [Otsinka efektyvnosti upravlinnya hroshovymy potokamy pidpryyemstva]. Instytut bukhalters'koho obliku, kontrol' ta analiz v umovakh hlobalizatsiyi – Institute of Accounting, Control and Analysis in the Conditions of Globalization, № 1, pp. 49–58.
7. Panasiuk O. V., Mazanovych I. S. (2020) Improvement of Analysis of Cash Flows of the Enterprise and Their Optimization in Management Process [Udoskonalennya analizu hroshovykh potokiv pidpryyemstva ta yikh optyimizatsiya v protsesi upravlinnya]. *Priazovs'ky ekonomichnyy visnyk – Azov Economic Bulletin*, pp. 128–133.